

Список використаних джерел

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>
2. Комиссаров В. К. Теория перевода. Москва : Высшая школа, 1990. 253 с.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко. 2012. 488 с.
4. Cambridge Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org>
5. Collins Dictionary. URL : www.collinsdictionary.com
6. Nevermind at 30: How the Nirvana album shook the world. BBC. 2021. URL: <https://www.bbc.com/culture/article/20210922-nevermind-at-30-how-the-nirvana-album-shook-the-world>

Дарина Дзекан

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН

Рух до громадянського суспільства і правової держави є одним із основних напрямів розвитку світового співтовариства, оскільки громадянське суспільство виступає своєрідним фундатором правової демократичної держави. Становлення та розвиток громадянського суспільства нерозривно пов'язані з новими політичними та економічними умовами життя країни. Це залишається одним із актуальних питань упродовж усього пострадянського періоду історії України. Воно є не стільки метою реформ, що проводяться в нашій державі, скільки неодмінною умовою їх успішної реалізації. Особливо важливою проблемою в розбудові громадянського суспільства в Україні, яка потребує негайного вирішення та постійної уваги, є концептуальне обґрунтування та практична нормативна регламентація взаємодії громадянського суспільства з державою. Розмежування їх повноважень, яке має місце в будь-якому суспільстві, не означає їх протистояння, протиборства чи антагонізму, хоча таке часто трапляється навіть у демократичних державах. Взаємодія зазначених суб'єктів окреслює різні способи організації людського співіснування, заснованого на зіткненні, узгодженні та гармонізації інтересів індивідів.

Громадянське суспільство як суспільство громадян, що є рівними в своїх правах, суспільство, яке не залежить від держави, але взаємодіє з нею заради спільного блага, є базисом держави, де держава, в свою чергу, захищає демократичні принципи самоврядування всіх недержавних організацій, які безпосередньо формують громадянське суспільство. Для цивілізованого розвитку обох феноменів необхідно створити надійний, ефективний та гармонійний механізм їх взаємодії та взаємозбагачення. При розгляді питання становлення в Україні громадянського суспільства і правової держави в аспекті забезпечення конституційних прав людини і

громадянина, головним завданням держави є насамперед реалізація прав і свобод особи. В Україні, що вже має розвинене і соціально стратифіковане індустріальне суспільство, проблема побудови громадянського суспільства співпадає в часі з процесом розбудови держави. Розвинуте громадянське суспільство є невід'ємним атрибутом сучасної демократії. Тому наближення України до гона цивілізованих держав світу та її євроінтеграційний поступ нерозривно пов'язані з формуванням потужних інститутів громадянського суспільства, здатних чинити ефективний вплив на діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування [2].

Водночас слід відзначити, що становлення в Україні основ громадянського суспільства відбувалось на пострадянському інституційному ґрунті, що спричинило появу низки деструктивних явищ та дисфункцій у його розвитку, які суттєво знижують ефективність використання потенціалу недержавних інституцій протягом тривалого періоду. Відтак, у сучасних соціально-економічних умовах актуалізується потреба трансформації українського громадянського суспільства на нових інституційних засадах, зокрема з урахуванням потреб його подальшого розвитку в контексті поглиблення європейської інтеграції. Передусім це стосується викорінення тих основних перешкод і бар'єрів, які знижують економічний потенціал і суспільний вплив недержавних інституцій, а саме: прогалин в системі нормативно-правового регулювання діяльності інститутів громадянського суспільства; браку дієвих механізмів забезпечення його фінансової спроможності; недостатньої якості людського та соціального капіталу; наявності комунікаційних проблем, як в середині самого громадянського суспільства, так і в процесі його взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також із суспільством загалом; посилення безпекових викликів тощо [1].

До основних засобів запобігання поширенню описаних загроз, а також до інструментів викорінення першопричин їх існування, слід насамперед віднести: 1) удосконалення інституційно-правового регулювання життєдіяльності інститутів громадянського суспільства (передусім щодо правової регламентації особливостей їх залучення до обговорення та прийняття управлінських рішень на загальнодержавному, регіональному (субрегіональному) та місцевому рівнях; 2) активізація інформаційно-комунікаційної компоненти в роботі інститутів громадянського суспільства (налагодження постійного діалогу між ними та взаємного обміну інформацією, популяризація свого потенціалу та здобутків у суспільному середовищі, а також для працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування; поширення передового досвіду та кращих європейських практик спільного розв'язання суспільних проблем тощо); 3) створення систем безперервного навчання та підготовки кадрів для інститутів громадянського суспільства, а також реалізація постійно діючих програм підвищення кваліфікації їх працівників і управлінців; 4) заохочення інститутів громадянського суспільства до мережевізації [4].

Окреслені напрями підвищення ефективності функціонування інститутів громадянського суспільства дозволять забезпечити як нарощування потенціалу їх розвитку в Україні загалом, так і сприятимуть посиленню суспільного впливу окремих недержавних інституцій та громадських мереж завдяки оптимізації використання наявних матеріальних і людських ресурсів. При цьому особливу увагу слід акцентувати на тому, що в сучасних умовах європейської інтеграції України одним з пріоритетних напрямів розвитку інститутів її громадянського суспільства має стати формування мережевих структур, організованих на тих же принципах, що і в країнах-членах ЄС, а також у тісній співпраці з європейськими партнерами. Наприклад, Українська національна платформа Форуму громадянського суспільства Східного партнерства, яка сьогодні є одним з флагманів євроінтеграційного поступу громадянського суспільства в Україні, свій подальший інституційний розвиток має ґрунтувати на таких основних засадах, як: впровадження сучасних принципів стратегічного управління, посилення маркетингової складової у своїй операційній діяльності, діджиталізація комунікаційних процесів, удосконалення системи контролю, налагодження ефективного зворотного зв'язку, розвиток системи внутрішнього обміну послугами, а також диверсифікація спектру мотиваційних заходів, що проводяться з учасниками Платформи [2].

Сьогодні першорядним стає також завдання ефективної творчої взаємодії всіх самоврядних елементів організації суспільства в цілому – і держави, і місцевого самоврядування, і громадянського суспільства. Тому правомірним буде говорити, що конституційна характеристика України як демократичної, правової, соціальної держави має скоріше випереджальний та перспективно-телеологічний (у якості майбутньої мети) характер. У такому ж плані варто оцінювати й український варіант сучасного місцевого самоврядування, яке повинно виступати в якості неодмінного та важливого інституту громадянського суспільства. Сьогодні можна говорити лише про перші організаційні результати цієї непростой роботи у сфері нормативної регламентації місцевого самоврядування, яке повинно залучити широкі верстви населення до управління державою на різних рівнях функціонування соціуму [3].

При цьому, безумовно, необхідно враховувати той факт, що місцеве самоврядування є важливою функціональною складовою громадянського суспільства. Саме через органи місцевого самоврядування бере початок реалізація всього того, що відноситься до поняття місцевої (локальної) демократії. А місцева демократія є основою демократії в цілому. І від рівня її розвитку та практичної реалізації у відповідних територіальних громадах села, селища, міста залежатиме й рівень реалізації важливих демократичних процесів, що відбуваються в державі, а саме – проведення виборів на якісно інших засадах (повернення до мажоритарної виборчої системи на рівні місцевих виборів). Гармонійна взаємодія існуючих у єдиному соціумі держави, місцевого самоврядування та громадянського суспільства

необхідна також і для зміцнення загально гуманістичних ідеалів, відродження в індивідів та їхніх об'єднань віри в справедливість державних інститутів. У сучасних умовах для забезпечення успішного просування України шляхом становлення й ефективного функціонування громадянського суспільства є потреба наукового вивчення його природи і суспільного призначення як цілісного соціально-філософського та політико-правового феномену, а також окремих його інститутів у різних соціальних та історичних умовах, осмислення генези громадянського суспільства в різних країнах [3].

Для України проблема співвідношення громадянського суспільства і влади має виключно практичний характер, зумовлений тим, що становлення громадянського суспільства проходить у досить напруженому протиборстві з державою, яка має надзвичайно неоднозначну і внутрішньо суперечливу соціально-політичну, ідеологічну й правову конфігурацію. В Україні є всі підстави для формування громадянського суспільства, оскільки держава поставила та вирішує завдання трансформування економіки на основі визнання приватної власності і підприємництва, впровадження в суспільно-політичний лад елементів демократії, зміцнення правового стану людини і громадянина. Водночас Конституція України 1996 року закріпила розмаїття форм власності (включаючи приватну), багатопартійність, політичний плюралізм, широкі економічні, політичні й особисті права і свободи людини і громадянина; законодавчо передбачила можливість формування громадянського суспільства на основі приватної ініціативи, підприємництва і ринкових відносин. Усе це виступає необхідними передумовами формування дієвого громадянського суспільства.

Таким чином, формування громадянського суспільства є однією з найважливіших умов просування України шляхом проведення економічних, політичних і правових реформ, які, передусім, спрямовуватимуться на демократизацію громадського життя, лібералізацію економіки, захист прав і свобод людини і громадянина, становлення правової демократичної держави.

Список використаних джерел

1. Громадянське суспільство України: цифри і факти URL: <https://www.prostir.ua/?news=hromadyanske-suspilstvo-ukrajiny-tsyfry-i-fakty/>
2. Європейська та євроатлантична інтеграція: Transition book 2019. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-presentation-2019/8.2019/transition-book-final-stisnuto.pdf/>
3. Матяж С. Європейський досвід розвитку та функціонування інститутів громадянського суспільства. URL: <https://mk-eu.at.ua/material/naukpratsi/matjaz.pdf/>
4. Сенча С. Аналіз можливості адаптації досвіду зарубіжних країн для стимулювання розвитку громадянського суспільства в Україні. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/tom_2/28.pdf/